PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Klevelis“
Direktoriaus 2023 m. kovo 6 d.
įsakymu Nr. V-29

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „KLEVELIS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS BEI INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

Kauno lopšelio-darželio „Klevelis“ „Smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu 2016 m. spalio18 d. Nr. XII-2685**,** Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V-625 patvirtintomis „Rekomendacijomis mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje“.

Aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Kauno lopšelyje-darželyje „Klevelis“. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – **Aprašas**) paskirtis –sukurti darželio bendruomenei sveiką, psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugią, be smurto ir prievartos aplinką, ugdant socialines kompetencijas, gerinant įstaigos mikroklimatą, ugdytinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) įtraukimą / įsitraukimą.

Aprašas remiasi šiomis nuostatomis:

1. nedelsiant turi būti reaguojama į bet kokį smurto ar patyčių atvejį nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

2. reaguoti privalo visi, pastebėję smurto ar patyčių atvejį, lopšelio-darželio bendruomenės nariai;

3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančių apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančių ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

4. lopšelio-daželio bendruomenės nariai turi būti supažindinti su smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo tvarkos aprašu pasirašytinai.

Apraše vartojamos sąvokos:

patyčios - tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgaulioj ant) ir/ar netiesioginės (skaudinantbe tiesioginės agresijos):

žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

smurtas – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme. Šiame įstatyme išskiriamos šios smurto formos:

1) **patyčios** – psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą;

2) **patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

3) **vaiko nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

smurtas (fizinės patyčios): mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

patyčias patiriantis vaikas - vaikas, iš kurio yra tyčiojamasi;

besityčiojantysis – Vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

patyčias patiriantis suaugęs - administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

patyčių stebėtojas – mokinys ar suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias;

smurto ir patyčių prevencija - Apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius

veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, ciklišKas procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą;

intervencija - Apraše suprantama kaip mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų įstaigos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat - švietimo pagalbos priemonių visuma. Intervencija taikoma visiems smurto ir patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiami mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai);

smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena - smurto ir patyčių situacijos įstaigoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas;

prevencinė programa – planingų ir sistemingų priemonių, padedančių stiprinti mokinio asmenybės ir aplinkos apsauginius veiksnius ir mažinti rizikos veiksnių įtaką, visuma.

II. SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA

Apsauga nuo smurto įstaigose

1. Įstaigoje draudžiama bet kokia smurto forma, nukreipta:

1) mokinių prieš mokinius;

2) švietimo įstaigų darbuotojų prieš mokinius;

3) mokinių prieš švietimo įstaigų darbuotojus;

4) švietimo įstaigų darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;

5) mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus.

2. Bet kuris įstaigos bendruomenės narys apie pastebėtą šio straipsnio 1 dalyje nurodytą smurto atvejį privalo pranešti grupės mokytojui ar švietimo įstaigos vadovui.

3. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau 3 atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdymo grupė). Mokyklos vadovas Vykdymo grupės nariais paskiria 3 Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:

1. surenka apibendrintus duomenis iš grupių mokytojų dėl įstaigoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

2. remiantis pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

3. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

4. teikia siūlymus vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, įstaigos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

5. individualiai dirba su smurto ir patyčių atvejais, kai vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys arba kai į juos kreipiasi grupės mokytojas išnaudojęs numatytas pagalbos priemones.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais lopšelio-darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas reaguoja nedelsdamas (priedas Nr.1):

1. įsikiša įtaręs ir/ar pastebėjęs patyčias – nutraukia įtarimą keliančius veiksmus;

2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi, lopšelio-darželio nuostatas, vidaus darbo tvarkos ir elgesio taisykles;

3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), lopšelio-darželio darbuotojus ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);

4. patyčių atvejį, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja lopšelio-darželio raštinėje patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 2) ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr.3);

5. registracijos žurnalą pildo lopšelio-darželio raštinės darbuotojas.

Pastebėjus kibernetines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

1. išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus, atvejį, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, patyčių registracijos žurnale (priedas Nr.2) ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr.3).

2. Grupės pedagogas, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

3. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 3);

5. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

6. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

7. informaciją perduoda VGK nariams;

8. kartojantis smurto ar patyčių situacijai ar esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį bei registruoja patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 2).

9. esant poreikiui kreipiasi dėl pagalbos mokiniui specialistų (psichologo, socialinio pedagog, sveikatos priežiūros specialisto) pagalbos teikimo;

Mokyklos Vaiko gerovės komisija, gavusi informaciją apie smurto ar patyčių atvejį:

1. organizuoja posėdį ir įvertina turimą informaciją;

2. numato pagalbos (psichologinės, socialinės, pedagoginės, teisinės) smurtą ar patyčias patyrusiam mokiniui, smurtavusiam ar besityčiojusiam mokiniui, smurtą ar patyčias stebėjusiems mokiniams organizavimą ir sudaro veiksmų planą;

3. su veiksmų planu supažindina smurtą ar patyčias patyrusį mokinį, smurtavusį ar besityčiojusį mokinį, smurtą ar patyčias stebėjusius mokinius, visų smurto ar patyčių atvejyje dalyvavusių mokinių tėvus, informuoja smurtavusį ar besityčiojusį mokinį ir jo tėvus apie nevykdymo pasekmes;

4. esant poreikiui koreguoja sudarytą veiksmų planą;

5. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui;

6. nuolatos teikia informaciją mokyklos vadovui apie situaciją.

Kai mokykloje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, mokyklos direktorius ir/ar administracijos atstovas nukreipia vaiką ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į pedagoginę psichologinę tarnybą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje ir susiję su vaiko ugdymo procesu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti deleguotas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus. Priimant vaiką į įstaigą tėvai pasirašo asmens duomenų apsaugos ir vaiko asmens duomenų apsaugos dokumentus.

21. Su darželio nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindinami visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai.

22. Lopšelis-darželis bendradarbiauja su vaikų tėvais, vietos bendruomene, Kauno miesto policijos, Vaikų teisių apsaugos skyriaus, Pedagoginės psichologinės tarnybos ir kitų organizacijų, galinčių suteikti profesionalią pagalbą smurto ir patyčių prevencijos klausimais, specialistais.

23.Visų lopšelio-darželio darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo(si) aplinkos puoselėjimą, pareiga reaguoti į smurtą ir patyčias pagal Tvarkos apraše numatyta tvarka.

24. Aprašas skelbiamas lopšelio-darželio internetinėje svetainėje.

25. Tvarka skelbiama darželio internetinėje svetainėje www.klevelis.lt

1 priedas

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO SCHEMA

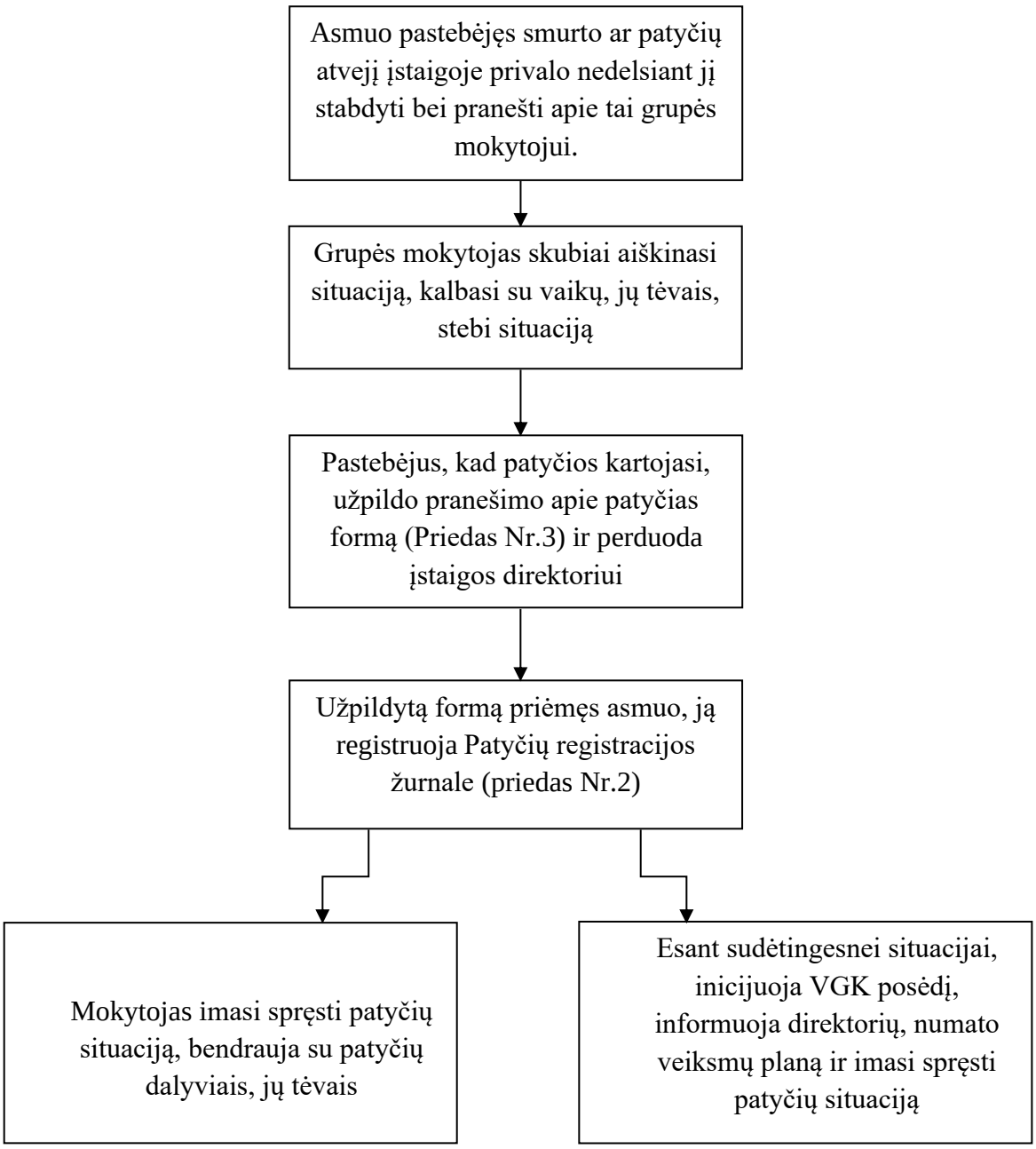

2 priedas

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „KLEVELIS“
PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

Sutrumpinimai:

- F – fizinės
- Ž – žodinės
- K – kibernetinės
- S – socialinės
- V – vaikas
- S – suaugęs bendruomenės narys

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą patiriantis asmuo (V, S)	Smurtaujantis asmuo (V, S)	Pastabos

3 priedas

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „KLEVELIS“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

_____
(Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	

Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:

□ ***Žodinės*:** pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;
□ ***Fizinės***: mokinio/ suaugusiojo užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, mušimas, spardymas, įspyrimas, kumštelėjimas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);
□ ***Socialinės***: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokinys/ suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas;
□ ***Elektroninės***: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, mokinio/ suaugusiojo asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).
□ ***Kitipastebėjimai***
(įrašyti)_____

Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Mokinio/ asmens, patyrusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio (-ių)/ asmens (-ų), kuris tyčiojosi, vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio (-ių)/ asmens (-ų), stebėjusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsami informacija apie įvykį ir planuojamus veiksmus:

Lopšelio-darželio pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

Veiksmų po įvykio, planas su: (pildo pedagogai arba pagalbos mokiniui specialistai)

Asmeniu/nimis patyrusiais patyčias:	
Asmeniu/nimis, kurie tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

_____ _____

(Užpildžiusio asmens vardas, pavardė) (Parašas)